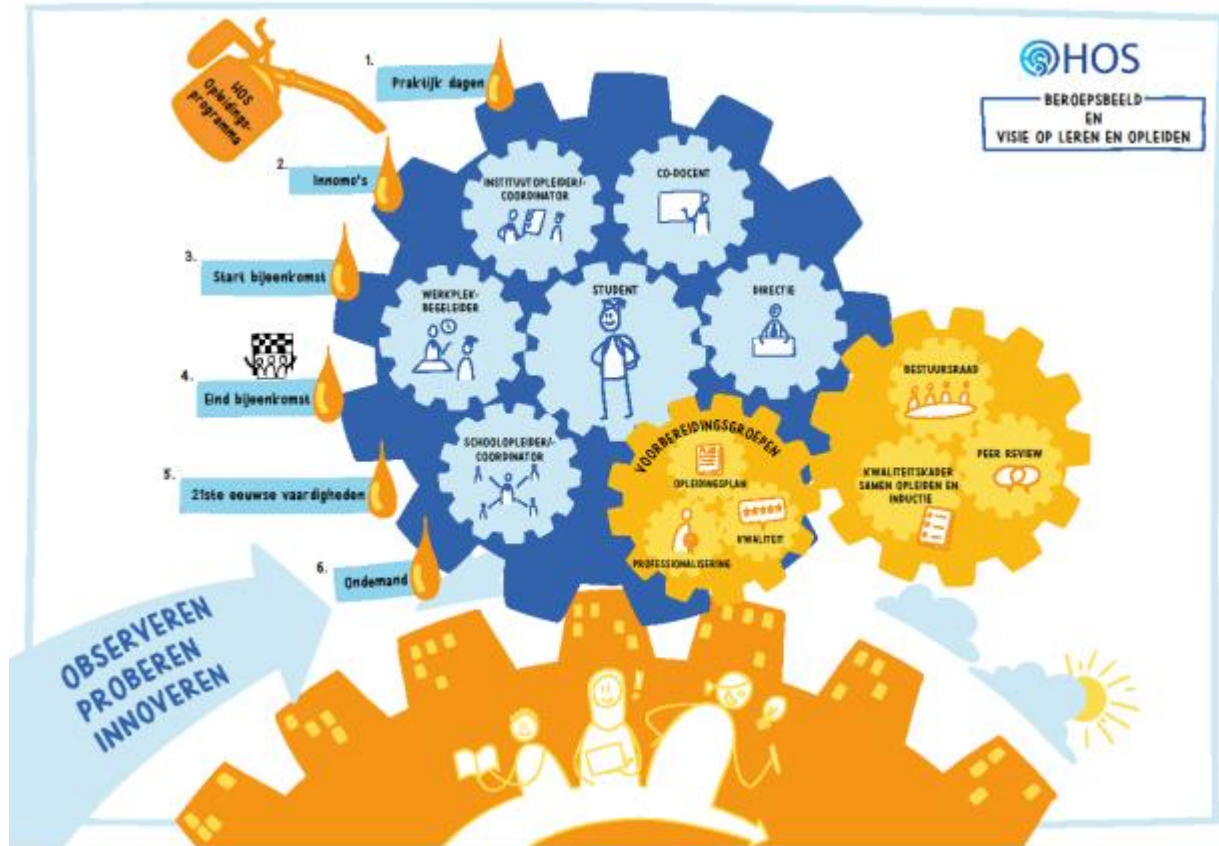

HOS: informatie voor co-docenten 2024-2025

Versie 10 juli 2024

De Haagse Opleidingsschool (HOS)

Binnen de HOS werken negen Haagse vo-scholen en drie lerarenopleidingen nauw samen om studenten op te leiden tot start- en stadsbekwame docenten in het voortgezet onderwijs. Binnen de HOS worden studenten voor een belangrijk deel op de werkplek opgeleid. Binnen de HOS maken studenten kennis met verschillende typen scholen, van vmbo en lwoo tot gymnasium.

Pedagogisch didactisch vernieuwen

Pedagogisch didactisch vernieuwen staat centraal in de (opleidings-)activiteiten van de HOS. Binnen de HOS leren studenten om les te geven in een vernieuwende omgeving en dragen studenten zelf bij aan vernieuwing. We besteden binnen de HOS extra aandacht aan de 21ste eeuwse vaardigheden en met name aan de digitale vaardigheden van onze studenten.

Observeren, proberen, innoveren

Studenten observeren, proberen vernieuwingen in de praktijk uit, evalueren en passen waar nodig aan en werken hierbij nauw samen met hun werkplekbegeleider. We staan open voor de inbreng en ideeën van studenten en bieden ruimte voor proberen en experimenteren. Studenten vormen op die manier een impuls voor vernieuwing binnen onze scholen en lerarenopleidingen.

Begrippenlijst HOS

- *Werkplekbegeleider (school)*: begeleidt de student bij het werkplekleren in de dagelijkse praktijk (eerstelijns ondersteuning). In de praktijk wordt de werkplekbegeleider ook wel de vakcoach of werkplekcoach genoemd.
- *Schoolopleider (school)*: treedt op als 'algemeen' begeleider en opleider van de studenten. Deze functionaris wordt in de praktijk ook wel 'BoS' (begeleider op school) genoemd.
- *Co-docent*: ontwikkelt en verzorgt onderdelen van het HOS opleidingsprogramma en/of van HOS professionaliseringsactiviteiten (zoals de wpb-training), in nauwe samenwerking en afstemming met instituutopleiders en/of -trainers.
- *Schoolcoördinator (school)*: vervult, naast de rol als schoolopleider, een coördinerende rol op de school op het gebied van samen opleiden en professionaliseren (o.a. inventarisatie stageplaatsen, professionalisering werkplekbegeleiders en schoolopleiders, afstemming met lerarenopleidingen en management, etc.).
- *Instituutopleider (instituut)*: medewerker van het opleidingsinstituut die de student begeleidt bij de competentieontwikkeling en eindverantwoordelijk is voor de beoordeling. De schoolopleider heeft in de meeste scholen ook een taak in het begeleiden van startende docenten. In de praktijk wordt deze functionaris ook wel BiS, instituutbegeleider, supervisor of vakdidacticus genoemd.
- *Instituutcoördinator (instituut)*: medewerker van het opleidingsinstituut die overzicht heeft op de activiteiten die uitgevoerd worden in de scholen, regelmatig contact heeft met de schoolcoördinatoren en verantwoordelijk is voor kwaliteitsbewaking van het onderwijs dat in de vo-partnerscholen wordt verzorgd. In de praktijk wordt deze functionaris ook wel regiomanager of stagecoördinator genoemd.
- *Stagecoördinator (HOS)*: coördineert de stages binnen de HOS, o.a. inventariseert en verdeelt de beschikbare stageplaatsen en stemt hierover af met de scholen en instituten binnen de HOS.
- *Programmamanager (HOS)*: is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van de HOS en geeft sturing aan de procesmatige en inhoudelijke ontwikkeling van de HOS en de borging van de gemeenschappelijkheid.
- *Innomo*: innovatieve modules als centrale pijlers in de opleidings- en professionaliseringsactiviteiten. Er vinden jaarlijks diverse HOS-bijeenkomsten plaats voor alle betrokkenen binnen de HOS: van student tot schoolleider, van student tot starter, van wpb-er tot schoolopleider. Deze innomo's zijn innovatieve modules in de vorm van workshops rondom de pijlers in onze visie: pedagogisch en didactisch vernieuwen.

Het HOS opleidingsprogramma

Binnen de HOS worden studenten voor een belangrijk deel in de praktijk (40-50%) opgeleid, via het opleidingsprogramma van de HOS. Het opleidingsprogramma voor studenten bestaat uit de volgende onderdelen:

- Werkplekleren op school.
- Gezamenlijk op HOS-niveau (op wisselende HOS-locaties):
 - Start- en afsluitende bijeenkomsten.
 - Praktijkdagen.
 - Innomo's: innovatieve modules (gekoppeld aan de praktijkdagen).
 - Intervisie (op de school en overkoepelend).

HOS programmaboekje 2024-2025

Het opleidingsprogramma voor studenten wordt uitgebreid toegelicht in het HOS programmaboekje 2023-2024. Het programmaboekje is te vinden op de HOS website: [Opleiders | HOS | De Haagse opleidingsschool](#) (scrol naar informatie & links).

Relevante data in 2024-2025: praktijkdagen en innomo's

Praktijkdagen

De HOS praktijkdagen vinden in 2024-2025 plaats op:

- Praktijkdag 1 woensdag 23-10-2024, 08.30u-14.30u, Dalton Den Haag
- Praktijkdag 2 woensdag 06-11-2024, 08.45u-14.30u, 's-Gravendreef College Leidschenveen
- Praktijkdag 3 woensdag 19-02-2025, 09.15u-15.00u, Roemer Visscher College
- Praktijkdag 4 (HOS in samenwerking met 4OLS) woensdag 09-04-2025, 09.00u-16.15u, Sint Maartenscollege

Innomo's (innovatieve modules)

De zogenaamde innomo bijeenkomsten vormen een belangrijke impuls voor vernieuwing binnen de HOS. Er vinden jaarlijks diverse HOS innomo's plaats voor alle betrokkenen binnen de HOS: studenten, docenten, opleiders, begeleiders en leidinggevendenden. Deze innomo's zijn innovatieve modules in de vorm van workshops rondom de pijlers in onze visie: pedagogisch en didactisch vernieuwen.

De innomo's vinden in 2024-2025 plaats op (gekoppeld aan de start- en afsluitende bijeenkomst):

- Woensdag 18-09-2024, 15.00u-16.30u, Diamant College (gekoppeld aan de startbijeenkomst)
- Woensdag 11-06-2025, 14.30u-20.00u, Gymnasium Sorghvliet (gekoppeld aan de afsluitende bijeenkomst en BBQ)

Wat wordt verwacht van de co-docent?

Een co-docent verzorgt samen met een instituutsopleider een gedeelte van het opleidingsprogramma in de praktijk. Een co-docent kan tevens een rol spelen in professionaliseringsactiviteiten.

Meer weten over de taken als co-docent? Klik [hier](#).

HOS praktijkdagen

In 2024-2025 organiseert de HOS in totaal vier praktijkdagen. Alle studenten binnen de HOS (wo en hbo-niveau 2, 3 en 4) worden geacht hierbij aanwezig te zijn.

In de praktijkdagen maken studenten zelf een keuze uit de bijeenkomsten die zij op dat moment willen volgen, passend bij hun leervragen en -doelen.

De praktijkdagen bestaan uit werk- en intervisiebijeenkomsten:

- **Werkbijeenkomsten:** in de werkbijeenkomsten wordt er gewerkt aan praktische oefeningen die studenten sterker en bewuster maken voor de klas. Studenten leren van en met elkaar om in de praktijk te kunnen groeien. In de bijeenkomst maken we steeds de verbinding tussen theorie en praktijk.
- **Intervisie:** het doel van intervisie is om studenten te ondersteunen in hun professionele identiteitsontwikkeling (wat voor docent wil ik worden, welke ontwikkeling moet ik nog doormaken en welke stappen zijn hiervoor nodig). Tijdens de vier praktijkdagen zijn er overkoepelende intervisiebijeenkomsten op HOS niveau. Daarnaast wordt er op schoolniveau intervisie voor studenten georganiseerd.

Tijdens de praktijkdagen kunnen studenten kiezen uit werk- en intervisiebijeenkomsten in de volgende lijnen:

De inhoudelijke lijnen uit het HOS opleidingsprogramma bestaan uit de volgende onderdelen:

1. 21^e -eeuwse vaardigheden

- 21^e -eeuwse vaardigheden en opbrengstgericht werken (*Hbo 2, 3, 4, wo minor, master*)
- Smart toetsen (*Hbo 3, 4, wo minor, master*)
- Innovatie in de klas (*Hbo 3, 4, wo master*)
- Aan de slag met Plickers (*Hbo 2,3,4, wo minor*)
- De leerling in beeld: activerende werkvormen (*Hbo 2,3,4, wo minor, master*)

2. Pedagogische professionalisering

- Kijkje in het mentoraat (*Hbo 3, 4, wo minor, master*)
- Diversiteit en inclusiviteit in het onderwijs (*Hbo 3, 4, wo minor, master*)
- Urban education (*Hbo 2, 3, 4, wo minor, master*)
- Werken met nieuwkomers op het ISK
- Leerlingcoaching (*Hbo 3, 4, wo minor, master*)
- Het spel gedragen/gedrag sociale veiligheid in het team en in de klas (*Hbo 2,3, 4, wo minor, master*)
- Autisme carrousel (*Hbo 3, 4, wo minor, master*)

- Met welk leerlingprofiel vertrekken de leerlingen van onze scholen? (Hbo 3, 4, wo minor, master)
3. Didactische professionalisering
- Formatief handelen: basis en verdieping (Hbo 3, 4, wo minor, master)
 - Les op het vmbo (Hbo 3, 4, wo minor, master)
 - RTTI (Hbo 3, 4, wo minor, master)
 - Gesprekstechnieken (Hbo 2, 3, 4, wo minor, master)
 - Hoe bespreek ik delicate onderwerpen? (Hbo 3, 4, wo master)
4. Professionalisering
- Visie op leren (Hbo 3, 4, wo minor, master)
 - Debatteren op het vmbo (Hbo 3, 4, wo minor, master)
 - Je grenzen bewaken tijdens de les (Hbo 2, 3, 4, wo minor, master)
 - In gesprek met je werkplekbegeleider, werkgever of collega (Hbo 2, 3, 4, wo minor, master)
 - De stap naar een baan in het onderwijs (Hbo 2, 3, 4, wo minor, master)
 - Werken in Den Haag. Het HIP (Hbo 3, 4, wo minor, master)
 - Leerlingen Leren Leren (Hbo 2, 3, 4, wo minor, master)
 - Hoe Dalton ben jij? (Hbo 2, 3, 4, wo minor, master)
 - Hoe plaats ik mij binnen de organisatie van een school? (Hbo 3, 4, wo minor, master)
5. Intervisie en begeleiding
- Intervisie gericht op uitwisseling/reflectie (Hbo 2, 3, 4, wo minor, master)
 - Stagebegeleiding en werken aan je portfolio onder begeleiding van de instituutsopleider (Hbo 2, 3, 4)
6. Een lesobservatie op een nieuwe schoollocatie.

Meer informatie over de lerarenopleidingen

- [Stagehandleiding ICLON](#)
- [Stagehandleiding TU Delft/SEC](#)
- [Studiemateriaal / handleidingen HR](#)

On-demand programma: webinars/meesterlijke ontmoetingen

Een aantal van de praktijkmodules van de Haagse opleidingsscholen voor VO kunnen digitaal worden gevolgd in de vorm van webinars / meesterlijke ontmoetingen. Deze zijn ook zeer geschikt voor begeleiders en startende docenten.

De webinars zijn bedoeld voor:

- Deeltijd studenten die niet bij de praktijkdagen aanwezig kunnen zijn.
- Voltijd studenten die zich als aanvulling op de praktijkdagen in bepaalde onderwerpen willen verdiepen. Let op: deelname aan de praktijkdagen is verplicht; de online modules zijn geen vervanging hiervan!
- Zij-instromers die in dienst zijn op een VO school
- Startende docenten die in hun inductiefase zitten
- Begeleiders van de bovengenoemde categorieën

Waar vind ik informatie over het programma en hoe schrijf ik me in?

Informatie over het aanbod vind je op de website van het Haags Inductie Programma. Daar is tevens een mogelijkheid om je in te schrijven. Zie

<https://haagsinductieprogramma.nl/programma.php?urlkey=diverse-lezingen-excel-expertisecentrum-thomas-more-74>

Datum	Tijd	Thema	Locatie
25 sept 2024	14.30 – 15.30	<i>Tim Surma: Wat moet elke leraar weten over... leren?</i>	Online via gratis inschrijving Haags Inductie Programma Na afloop is er ruimte voor vragen. Deelnemers ontvangen na inschrijving een link om de webinar ook achteraf te kunnen bekijken.
9 okt 2024		<i>Ann Cornelis: Hoe geef je wijze wiskundelessen?</i>	
6 nov 2024		<i>Tine Hoof: Wat moet elke leraar weten over... studeren?</i>	
13 nov 2024		<i>Dries D'haese: Hoe stel je goede toetsen en examens op?</i>	
20 nov 2024		<i>Marieke Smeyers: Hoe kan je als school bijdragen aan kansengelijkheid?</i>	

Heb je als co-docent interesse om van jouw module ook een on-demand module te maken? Neem dan contact op met je schoolcoördinator!

De co-docent binnen de HOS

Een co-docent verzorgt samen met een instituutsopleider een gedeelte van het opleidingsprogramma in de praktijk. Een co-docent kan tevens een rol spelen in professionaliseringsactiviteiten.

Basiskwalificaties co-docent

1. beschikt over relevante en brede expertise en praktijkervaring op het domein van de opleiding;
2. is werkzaam in één van de aangesloten opleidingsscholen en kan de visie van de opleidingsscholen vertalen naar het opleidingsprogramma;
3. heeft een hbo-diploma of hoger behaald;
4. is in staat om de theorie die op de instituten wordt gegeven te vertalen naar relevante praktijkbijeenkomsten op de opleidingsschool;
5. is in staat intervisiebijeenkomsten voor zowel HBO als WO-studenten te leiden;
6. is in staat om samen met een trainer van een instituut professionaliseringsactiviteiten te ontwikkelen en verzorgen;
7. is in staat om regelmatig af te stemmen met relevante betrokkenen op de instituten (bijv. modulehouders, trainers, instituutsopleiders);
8. is in staat om mee te denken over de curriculumontwikkeling van de instituten (bijv. tijdens ontwerpessies);
9. is klantgericht en oprecht geïnteresseerd in de ontwikkeling van de student;
10. is sensitief: verplaatst zich in de belevingswereld van de student;
11. is zich bewust van het eigen referentiekader en hanteert dit adequaat bij de uitvoering van zijn taken;
12. werkt efficiënt, accuraat en komt afspraken na;
13. communiceert toegankelijk en overtuigend, zowel mondeling als schriftelijk;
14. is leergericht en bereid te investeren in zichzelf.

Kwaliteiten van de co-docent

De co-docent is in staat om inhoudelijk en op professionele wijze studenten op te leiden conform de vereiste leerresultaten. De co-docent dient 'de wereld achter de leerresultaten' te kennen. Dat wil zeggen dat hij leerresultaten kan relateren aan uiteenlopende praktijksituaties, gedrag en bewijs van dat gedrag. Hij kan theorie en praktijk verbinden en goede relaties onderhouden met diverse vertegenwoordigers van de instituten.

Gedragindicatoren co-docent

De co-docent:

- creëert een sfeer waarin de student volledig tot zijn recht kan komen;
- brengt structuur aan in het opleidingsprogramma en praktijkbijeenkomsten;
- past verschillende vraag- en gesprekstechnieken adequaat en op het juiste moment toe om:
 - o het competentieniveau van de student doelgericht te achterhalen;
 - o regie te voeren in praktijkbijeenkomsten;
- geeft constructieve feedback aan de studenten;
- legt het oordeel op toegankelijke wijze vast in een rapportage;
- gaat adequaat en klantgericht om met eventuele bezwaren tegen het eindoordeel.

Tijdsinvestering

Praktijkmodules:

- een praktijkmodule bestaat meestal uit 3 bijeenkomsten van 2 uur;
- een praktijkmodule moet vooraf goed doorgesproken zijn met de instituten;
- een praktijkmodule wordt altijd geëvalueerd en afgestemd op de curricula van de instituten en dat brengt meestal een bijstelling met zich mee.

Werkplekbegeleiderstrainingen:

- een werkplekbegeleiderstraining bestaat meestal uit 5 bijeenkomsten van 3 uur;
- een werkplekbegeleiderstraining moet vooraf goed doorgesproken worden met de trainer van het instituut en op maat worden gesneden voor de HOS.

Opmerking: voor overige activiteiten voor het opleidingsprogramma of professionalisering zal op maat bekeken moeten worden welke tijd hiervoor nodig is.

Facilitering

Uitgangspunten berekening facilitering co-docenten HOS opleidingsprogramma:

- Berekening facilitering o.b.v. aantal bijeenkomsten in het HOS opleidingsprogramma (bijeenkomst tijdens praktijkdag is gemiddeld 1,5 uur).
- Per bijeenkomst: 1 uur reistijd.
- Opslagfactor 1,4 voor intervisiebijeenkomsten en 1,7 voor werkbijeenkomsten.

Meer weten over de HOS, nieuws volgen en de meest actuele documenten downloaden?

Bezoek onze website: www.haagseopleidingsschool.nl

Het partnerschap Haagse Opleidingschool (HOS)

De scholen:

- Christelijk Gymnasium Sorghvliet (gymnasium): categoriaal gymnasium met een breed aanbod vakken (naast Grieks en Latijn zoals op alle gymnasia): m&o, techniek, Chinees als examenvak, filosofie als examenvak. Nadruk op vernieuwend onderwijs en het bevorderen van zelfstandigheid.
- Corbulo College (Lucas Onderwijs, vmbo, lwoo): kleinschalige school voor doe-onderwijs, voornamelijk op het gebied van techniek, technologie en design.
- Diamant College (Lucas Onderwijs, vmbo, lwoo, mavo en isk): school met drie pijlers: talentontwikkeling, LOB en uitstel van keuze. Er zijn veel combinatieklassen. Streven is om het maximale uit de leerlingen te halen. Er is een breed spectrum naast de avo-vakken. Ze bieden het profiel Dienst & Product aan. Ook zijn er 10 talenturen door leerlingen zelf in te vullen, bijv. robotica, natuur, koken, mode en design.
- Heldring Business School (Lucas Onderwijs, vmbo basis-kader-tl/mavo): de school heeft een groot netwerk en goede afspraken met andere scholen, waardoor ze via zij-instroom leerlingen binnen kunnen halen die zij nieuwe kansen kunnen bieden. De school is goed in het opstromen van leerlingen. Ze denken niet vanuit de inspectiekaders maar vanuit de leerling. De school biedt de profielen Zorg & Welzijn en Economie & Ondernemen in de bovenbouw.
- Roemer Visscher College (Scholengroep Den Haag Zuid West, vmbo, lwoo): typische grootstedelijk vmbo, vooral basis en kader, relatief kleine tl afdeling. Visie is leren door te doen en leren kiezen. Het streven is praktijkgericht les te geven.
- Segbroek College (VO Haaglanden, mavo, havo, vwo): grote school met een diverse leerlingenpopulatie. Topsportschool (LOOT-school), WON-school (Wetenschapsoriëntatie Nederland), cultuurprofielschool, gericht op onderzoekend leren en leren onderzoeken, talentprogramma's voor leerlingen op allerlei gebieden: muziek, dans, theater, technologisch design;
- 's-Gravendreef College Leidschenveen (Scholengroep Spinoza, vmbo, havo). Visie op leren: eigenaarschap en zelfstandigheid bij leerlingen, activerende didactiek. Twee pijlers: 21st century skills en meer keuzevrijheid voor leerlingen (gericht kiezen in verbreding en verdieping).
- 's-Gravendreef College Leidschendam (Scholengroep Spinoza, vmbo): kleinschalige vmbo-school met de profielen Zorg en Welzijn, Economie en ondernemen en Dienstverlening en Producten. Kleinschalig, enthousiast team. Onderwijs is uitdagend en activerend middels 21 eeuwse vaardigheden en ICT.
- Dalton Den Haag (VO Haaglanden, havo, vwo, gymnasium, tto): onze school bestaat in 2025 honderd jaar. De school is gevestigd in een monumentaal pand aan de Aronskelkweg. Als je de school binnen loopt, zie je leerlingen zelfstandig of samen werken in de nissen. Leerlingen (jong en oud) kennen elkaar doordat ze elkaar tegenkomen in daltonuren, het tutoraat of het leerlingmentoraat. De sfeer tussen leerlingen en leraren is ongedwongen.
- De Vrije School Den Haag (Stichting Vrije scholen Zuid West Nederland, vwo, havo, mavo en praktisch vmbo-t) heeft als uitgangspunt: onderwijzen is ook opvoeden. Onderwijs staat ook in dienst van de persoonlijkheidsvorming, zowel individueel als in relatie tot de sociale gemeenschap. Het doel is dat elke leerling zich persoonlijk gekend en gezien voelt, en dat elk lid van het schoolteam zich vrij voelt om naar eigen voortschrijdend inzicht en ervaring invulling te geven aan de tien landelijke uitgangspunten over de identiteit van het onderwijs, opgesteld door de landelijke Vereniging voor vrijescholen. Dus: wat kom je brengen en wat kom je halen?

De instituten:

- Hogeschool Rotterdam, Instituut voor Lerarenopleidingen (hbo): focus op vakmanschap en meesterschap; de samenwerking met het werkveld staat voorop;
- Haagse Hogeschool, Halo (hbo, opleiding tot leraar lichamelijke opvoeding): veel aandacht voor docentschap in de sport, sportief samenwerken met het werkveld, sportonderzoek en veel ruimte voor persoonlijke en pedagogische sportontwikkeling.
- Universiteit Leiden, ICLON (wo): veel aandacht voor verbinding praktijk, wetenschap en professionele ontwikkeling, in nauwe samenwerking met het werkveld;
- TU Delft, SEC (wo): gespecialiseerd in het opleiden van docenten voor de bèta-vakken, tweejarige master bestaande uit een vakwetenschappelijk en beroepsgericht deel.